

NAGY ZOPÁN

LÁTENS

(A „Regény” mögött)

Akár így is kezdődhetne a regény (A „Regény”) – mondta a Lány, mondta a nő.

Gyermekkoromban elbújtam a nagyfotel mögé – szólt a Fiú, mondta a férfi.

Akár így... – Akkor, az volt nekem a világ (folytatja), a gyermekkor minden védelmével, hiányával, és oda is piszkoltam azon világnak a kellős közepébe, mert amikor már órák óta senkinek sem hiányoztam (mint makacs és következetes duzzogó): a fotel mögé, a perzsaszőnyegre kakáltam, és úgy rémlik, igen hatalmasat... (a hetvenes évek közepén, egy lakótelepen)...

Húgommal (gyakran magunkra hagyva) éveig, míg szüleink el nem váltak: saját készítésű „kutyaólakban” szorongtunk és hancúroztunk... – Csak később, a nagymama házában tört rám az ódon padlásvilág folyamatos felfedezésének vágya, a félvak dédnagymama emlékeit is kutatva ott, vagy zsákok és ládák közé bújva el a dühöngő lator-mostoha elől, aki mázsás testével csak nagy ritkán merészkedett fel a korhadt falépcsőkhöz...

Hosszú órákat morfondíroztam a veszélyesnek nyilvánított padláson, a cserép-hézagokon beszűrődő fényeket megfigyelve, és a roskadásig megrakott kosarakból diót válogattam, mert imádtam diót törni – és eszegetni, főleg félhomályban... – s közben (ha a vén szánkóra álltam): a gyerekfejnyi, ovális ablakocskán át az utca mozgásából is láthattam részleteket.

Egy-két nyár alatt így „ismertem” meg embereket, és szokásaikat... – Ám ott volt még a hátsókamra: telezsúfolva, állandó nyirkosságával, titkaival, a nagy „góré”: óriás fa-monstrum, kukoricával és egerekkel, a vonzó-visszhangzó kőkút, aztán a szeneskamra: ahol a kis fejszével kis fát is aprítottam, mű-nagyapánk rozoga műhelye: ahol parittyát gyártottam, a tyúkól: a gyomorforgató, a sötét, szűk, füledt, a ragacsos-szaros, s külön a kotlós-bódé (ahonnan kiskutyánk tojást csak melegen lopott), aztán hátul a Kert, a nagybetűs, de főleg a Kutya: a

voltam... - A százados, a robbantások, a belém-nyomott, tört borosüvegek, a száguldás gázálarcban, a hadnagy megrettentése, kit magammal vittem volna a túlvilágra (az idegek és az elme harca, kísérlete), a pszichiáter, aki literes hamutáljában fuldoklott; a totális írás (kielés) éve huszonnégy évesen, gyomorvérzés: kötet-tervekkel, jegyzetekkel – és könyvek lapjaival itatva fel gyomrom vértócsáit... (Jaj neked ön-emésztés, ezt neked könyv-zabálás...)

Végzettséggel nem dicsekszem, aki vagyok: a Végzetem...

Töpörödött, aszott kezem, öregasszonyi ráncos tenyerem: az elmúlás (folyamatos) megújulására, a „szinten tartott“ jelenlétre mutat. A jelenlét: „állandóság“. Az „állandóság“: az alig-változás nyomorúságos dicsérete. (A túl-élés el-túlása.)

Tenyérjósok és pszicho-grafológusok lépten-nyomon megtalálnak... – „Ezeknél“ gyakrabban már csak a kedélybetegek, a paranoiások, a betegesen melegek, a variált mániások, a nyomorba-döntöttek, a nagyravágó szélhámosságok, a pozíció-gyűjtő komplexus-halmazok, a frusztrált anti-hősök, a nyomulók, a kitaszított szeretet-éhesek, a bizonygatók, az ígéretők, az értelmetlenül csábítók, a különféle szeszélyesek... tisztelik meg személyemet.

Am én Őt keresem: akit már (valószínű, hogy többször is) megtaláltam. Megtaláltam, elvesztettem – és (nem akarom elhinni, hogy) újra megtaláltam... A feszített megtalálásban, a szkeptikus köztesben, és az apatikus (mozganatlan) keresésben, az alkotás-folyamok áramában, a zaklatott rombolások közepette, a töredezett tehetetlenségben, a vázlatok örületében, a megbocsátások kavalkádjában és szelídített bujaságaiban: szerelmes társammal vagyok (és nem vagyok), Őt szenvedtettem, Őt ostromolom, Őt magasztalom, Őt okolom, Őt okítom, Őt szenvedem – és (a meglevésben is) Őt keresem...

Őt kínzom én: a Lányt, a nőt, a Lényt.

A „Regény“ lehetősége is hozzá tartozik.

Belőle tükröződik, általa árad belém.

Esetleges eszközeimmel, a belé-bonyolódásokkal és az eltávolodásokkal: a kettő(s)ségek sokaságát, a sokaságok egységét dolgozom fel...

Te óra egy perc. Én másodperc.

Ismét „gyomlálók“, metszek és ültetek, szöszmötölök (a szöszmötölést még nem büntetik...), rendszerezek... Olvasok, hogy átírhasam, leírom, hogy át-olvashad...

Ó, te ória nélküli monodus (morgus belé-horgusz, tum puncus), és cicc-morgás, szörbe- s tollbamondás: ciróka fruska, cicus hisztérikus, speciál dorombusz, Cicomándy Cirmond, cirókusz cirmula ciránikus, circus vitiosus, cicinda-minta, ceremónia cicka (farus cicdomborus), universon cicónus-bónus...

...és formula anatómia, miáánia-ária, absztra-háló fóbia, redukció-funkció; a küszöb előszobájának küszöbe (és köd a köbön); székbe állított székelés, ó, tapintható (merev)ület...

...és Patocka* pocakja (*Jan, A természetes világ és a fenomenológia; Gond '97.)... és a feladat dinamikája (most Bartók Bélától a Divertimento for Strings, Allegro non troppo kezdődik el, nyolc perc, ötven másodperc, közben ennyit írok le):

a belső pólusok fesztelenségének (folyamat)aktusa, szenzibilis (gömböly-intrikus) Világ-köldök tágítgatás...

„/-i fér(f) a mindenség mögötti feloldódásban...

...és (visszatérek): felpöckölt pocok, a hörgés görgése, felkoncolt démon-dorong (a sötét zaj bekúszik a gömbbe), nem, ez nem Bartók zenéje (csak a leíró fejében)...; majd: az ön-magaság /soi-meme/, ide circonflexe kéne, a védtelenség megvédése (a „kalap“ alatt legalább az e betű ne ázzon meg)...

...és a szabads... – nos, itt lett vége(m), ily lassú a gépelésem, szóval: a szabadság szakadtsága; megint Berg, kuss Lulus!, a száj gombokkal-bevarrása (Gombrovicsorgás), a „Kozmosz“ (da-do-gó) halkulása...

...asztán ismét Lulusolás, Bergelés (a leíró fejében?), bembergelés, lulus-suss-muss, bergenbergenc, lulucka-lapocka, bergmumusolás, bergeny-burganciálás... – persze, a fejben rezegve (közben) a fejsze...

Az olvasmányok szeletelve. Ám: mivel az ember (i)gaz(i) „lényege“ az arcában válik jelenvalóvá, az arc mögött a valódi

barangolás, maszkolás és makrancolás, rakonca és maszatovább, arcüreg-járat, arcalagulat...

„Mert“: távolság és találkozás (különféle) kateg/l/óriája az ember, és (in) amplitúdó (am) putáció, és egy picit explicit... a funkció nista...

„Kisvártatva“ pedig: az intersubjektív tér görbülete (a szubjektív és a külső emberek közötti /v/iszony) nem megalkotja a létet, hanem lehetővé teszi (annak) igazságát...

A belső pofont nehezen adom vissza, az arc viszont eleve „oda van tartva“...

Lévinas (Emmanuel) sajátos fenomenológiáját is érdemes lenne olvasni – mondta a Lány (a nő talán nem mondta volna), gondolta a Fiú –, mert Ő mintegy kifinomította a heideggeri egzisztenciális analitikát... – Szállingóznak utalások, hullának (rám) törmelékek...

...asztán búbaj, kicsit Buber, bambergelés, ba-bambulát, eti-kaki, bergeny-bambi; és gombra (elme-kabátra) kontra Gombrowicz...

„Az etikai ellenállás a végtelen jelenléte.

Ha gyilkossággal szembeni, az arcba beleírott ellenállás nem etikai, hanem valóságos ellenállás lenne, akkor egy nagyon gyenge, vagy nagyon erős realitással lenne dolgunk“ – mondja Lévinas a Nyelv és közelségben, ám mindezek előtt (és úgy általában): „csak“ dolgunk van! Például: a túlzott közelségünktől való eltávolodás folytonos kísérlete (például: a jobb, netán magasztosabb, igazabb... Én megtalálásának reményében – a vissza-közelítések kiismerhetetlen ismétlődésében)...

Most minden tükröt letakarok, és nyugodni térek.

Vállalható vállalás (mármint az ébredésben).

Nem a penge, nem a kés élesíti az elmét, de a gondolat, a metafora, az elmélet... megtestesül...

Amit fontosnak tartok, avval igen érdekes viszonyt folytatok. Kerülgetem-késleltetem, hosszasan készülök rá, hogy érlelhessem (magát a megközelítést), bujkálok előle, hogy majd újabb tartalmakkal lephessem meg (magamat: a további tervezetések jegyében és előadás-folyamában)...

Ezen állapot már-már euforikus jelenléttel ajándékozza meg mindennapjaimat – s a bizonytalan felületek mögé egyféle felkészültség-állandóságot kölcsönöz...

Jelen lévő szövegemet is efféle fontossággal ruháztam fel. Így aztán: 20-25 csordultig írott füzet váraozik, hogy valamelyest beépülhessen a „Regénybe“. (Aforizmák, versek, vegyes jegyzetek, naplótörödékek, esszék, elbeszélés-vázlatok, családtörténeti feljegyzések, álm-leírások... mocorognak körülöttem – bármerre is lépek, s én rakosgatom, rendszerezem, dugdosom, túl-gondolom, vagy semmisítem őket...)

Hónapok telnek, mire ismét szembesülök szövegeimmel, és évek vonulnak át, mikorra le merem (lemerem, mert „az igekötőt egybe kell írni az igével“) írni, hogy: anya, apa (ízlelgetem: anyapa-apanya – apanya-anyapa...), vagy azt, hogy: szerelem...

Lássuk az utóbbit. Ó: a Cica! – a látáson is emlegetett, a nem olyan, nem amolyan, a főleg nem akármilyen (persze könnyű ezt mondani, de fő, hogy nem kell bizonyítani – naná, hogy a nemolyan-nemakármilyenségét!), hiszen a lényeg(i) is így működik – a bizonygatás csak elbizonytalanítja...

(A bizonyosság annál titokzatosabb, minél kevesebben tudják, hogy – az - az...) A feltárás-részletek: (csak) el-beszélések.

A lényeg(i) viszont minimum (be – és ki) fordítva is igaz!

A nő: ki – illetve berúzsozza fogait.

(Lényében semmi tragikus... Csak amíg nem ismerem. Csak amíg meg nem ismerem. Csak amíg nem ismerem meg...)

A jelentés itt (is) másképpen jelentős.

Szerelmesen törlöm-maszatolom vörös, vagy lilás rúzsait. Ajkait csak ritkán harapom. Ritkábban, mint képzelem (hogy harapom). Az utcákon rohangászunk, esőcseppeket iszunk egymás arcáról: hadonászás, korty, elfojtás, korty, hadonászás...

Nincs titkos napló, mit ne ismerne, ám erotikus bárokról, vagy állatok nemi életéről szívesen kérdez. („Plátói“ élettársa Kant; azelőtt pedig Dürerbe volt szerelmes...)

Konyhámba ismeretlen gazokat hord, díszes szárazságokat. Gyertyafénynél kérdezi, hogy miért érnek véget kapcsolatok, és a szerelmi intenzitás mi okokból csökkenhet? Közép-rossz vörösborok

